

УДК 342.9 (477)

DOI <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i87.2802>*Р. І. Лемеха*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ ЗА МИТНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Україна розвивається як демократична соціальна держава, яка прагне набути повноправного членства в Європейському Союзі. Законом № 2680–VIII від 7 лютого 2019 р. преамбула Конституції України була доповнена абзацом такого змісту: «Піклуючись про зміцнення громадянської злагоди на землі України та підтверджуючи європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України». Визначення європейського курсу України в Основному законі орієнтує органи публічної адміністрації на активне продовження узгодження національного законодавства із правом Європейського Союзу, у якому ключовими є принципи верховенства права, належного урядування та правової визначеності. Особлива увага в контексті євроінтеграційних процесів приділяється реформуванню й удосконаленню митного законодавства та митної системи України. Ефективне правове регулювання митних відносин має велике значення для забезпечення розвитку міжнародної торгівлі, надходження до бюджету митних платежів у повному обсязі та спрощення порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України, що в сукупності повинно привести до зростання національного валового внутрішнього продукту та забезпечення позитивного торговельного балансу.

Особливе значення для вдосконалення правового регулювання митних відносин має чітка й однозначна правова регламентація митних режимів, які є комплексом взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їхній правовий статус, умови оподаткування, обумовлюють порядок їх використання після належного митного оформлення. Для української економіки важливе поступове збільшення імпорту / експорту товарів, а також забезпечення транзиту, з урахуванням геополітичного положення України та її статусу як транзитної держави.

Сучасний стан правового регулювання митних режимів є задовільним, адже їх визначення та класифікація в Митному кодексі України має загальний характер, на практиці часто виникають випадки неоднозначного тлумачення відповідних норм митного права, про що свідчить судова практика, зокрема й останні постанови Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду [1].

Питання адміністративно-правового регулювання митних відносин в Україні досліджуються в роботах фахівців у сфері адміністративного права, серед яких праці О. Бандурки, В. Бевзенка, Н. Білак, М. Віхляєва, Н. Губерської, С. Гусарова, Р. Калюжного, Т. Коломонець, В. Колпакова, А. Комзюка, О. Кузьменко, В. Курила, Д. Лук'янця, Д. Лученка, П. Лютікова, М. Мельника, Р. Мельника, О. Миколенка,

Я. Назарової, Н. Нижник, Д. Приймаченка, С. Стеценко, М. Тищенко, О. Чуприни, А. Школика й інших учених-адміністративістів. З останніх досліджень варто відзначити дисертаційні роботи М. Мельника «Інститут митних режимів у митному праві України» [2], Н. Білак «Особливості переміщення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон України» [3], Я. Назарової «Правове регулювання митних режимів тимчасового ввезення та тимчасового вивезення» [4], О. Чуприни «Правове регулювання митних режимів переробки» [5] та його наукову публікацію «Класифікація митних режимів у юридичній науці та законодавстві» [6]. Проте питання правового регулювання митних режимів за Митним кодексом України та перспектив його вдосконалення досліджено фрагментарно, більшою мірою в рамках більш загальних тем, що актуалізує проведення даного дослідження.

Методологія даного дослідження ґрунтується на комплексному поєднанні філософських (закони діалектики та метафізики), загальнонаукових (системний та структурно-функціональний методи, прийоми логічного методу, методу порівняння тощо) та спеціально-юридичних методів дослідження (метод юридичної догматики, методологія порівняльного правознавства, метод юридичного моделювання тощо), принципів об'єктивності й історизму. Особлива увага в контексті євроінтеграційних процесів приділяється методології порівняльного правознавства, а саме використанню напрацювань у сфері правової компаративістики.

Постановка завдання. Метою наукової публікації є дослідження правового регулювання митних режимів за Митним кодексом України та перспектив його вдосконалення в контексті євроінтеграційних процесів.

Результати дослідження. У Митному кодексі (далі – МК) України митним режимам присвячено розд. V. Відповідно до ст. 70 МК України, з метою застосування законодавства України з питань митної справи запроваджуються такі митні режими: імпорт (випуск для вільного обігу); реімпорт; експорт (остаточне вивезення); реекспорт; транзит; тимчасове ввезення; тимчасове вивезення; митний склад; вільна митна зона; безмитна торгівля; переробка на митній території; переробка за межами митної території; знищення або руйнування; відмова на користь держави [7].

Отже, Митний кодекс України встановлює чотирнадцять митних режимів, з яких основними є режими імпорту, експорту та транзиту, адже саме за ними визначаються основні показники зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання та формується загальний торговельний баланс України. Для ефективного розвитку економіки будь-якої країни важливе домінування експорту високотехнологічних товарів із доданою вартістю над імпортом аналогічних товарів, що є показником розвитку національного виробництва та забезпечує стабільне надходження у країну іноземної валюти, що, у свою чергу, забезпечує стабільність національної валюти, а також стимулює залучення нових іноземних інвестицій. На жаль, в Україні кожен рік традиційно фіксується негативне сальдо торговельного балансу, тобто перевага імпорту над експортом, що зумовлює необхідність удосконалення адміністративно-правового забезпечення та стимулювання митного режиму експорту та транзиту з акцентом на експорт товарів із високою доданою вартістю.

Також варто відзначити, що відповідно до ч. 2 ст. 70 МК України митні режими встановлюються виключно цим Кодексом, тобто встановлення інших митних режимів на рівні підзаконних, відомчих нормативно-правових актів не допускається, що є важливим для дотримання принципу правової визначеності та недопущення зловживань із боку публічної адміністрації в разі казуального тлумачення норм митного права. Дотримання принципів верховенства права та правової визначеності є критерієм належної адміністративної практики органів публічної адміністрації в особі посадових осіб Державної митної служби України, правильного застосування норм Митного кодексу України у процесі здійснення митного оформлення та митного контролю переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України, адміністрування сплати митних платежів суб'єктами господарської діяльності.

Відповідно до ст. 71 Митного кодексу України, декларант має право обрати митний режим, у який він бажає помістити товари, з дотриманням умов такого режиму та в порядку, що визначені цим Кодексом. Поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх декларування та виконання митних формальностей, передбачених цим Кодексом. Митний режим, у який поміщено товари, може бути змінено на інший, обраний декларантом відповідно до частини першої цієї статті, за умови дотримання заходів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, встановлених відповідно до закону для товарів, що поміщуються в такий інший митний режим [7].

У вищезазначеній статті фактично закріплений принцип диспозитивності, тобто права суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності самостійно обирати вид митного режиму, що гарантує вільний розвиток міжнародної торгівлі та свободу підприємницької діяльності загалом. Митна служба України як орган публічної адміністрації повинна виконувати більшою мірою сервісні функції, здійснювати адміністрування митних процедур, а також функцію контролю дотримання митного законодавства учасниками митних відносин. У цьому контексті позитивною тенденцією є автоматизація процесів митного оформлення товарів і транспортних засобів.

За митним статусом товари поділяються на українські й іноземні (ст. 72 Митного кодексу України). Усі товари на митній території України (за винятком територій вільних митних зон) вважаються такими, що мають статус українських товарів, якщо відповідно до Митного кодексу України не встановлено, що такі товари не є українськими. Товари, поміщені в митний режим вільної митної зони, протягом усього строку перебування в цьому режимі перебувають під митним контролем.

У ст. 73 Митного кодексу України визначається порядок регулювання питань, пов'язаних із митним режимом. У ній зазначається, що умови перебування товарів, транспортних засобів комерційного призначення у відповідному митному режимі, обмеження щодо їх використання, застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності визначаються цим Кодексом, іншими законодавчими актами України з питань митної справи та у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Отже, законодавець у Митному кодексі України наділив органи публічної адміністрації дискреційними повноваженнями щодо визначення умов перебування товарів, транспортних засобів комерційного призначення

у відповідному митному режимі. Дискреційні повноваження пов'язані з високим ступенем корупційних ризиків, тому більш доцільним убачається регулювання всіх означених питань тільки нормами Митного кодексу України.

Тому позитивним є положення ч. 2 ст. 73 Митного кодексу України, відповідно до якого питання, пов'язані з виконанням необхідних митних формальностей та здійсненням митного контролю товарів, поміщених у відповідний митний режим, регулюються цим Кодексом [7].

З огляду на викладене одним із перспективних напрямів удосконалення правового регулювання митних режимів в Україні є концентрація всіх правових норм, якими врегульовано порядок переміщення товарів через митний кордон України та порядок їх використання після належного митного оформлення, виключно в межах Митного кодексу України, з урахуванням останньої практики Верховного Суду, чим буде забезпечено дотримання принципу правової визначеності й однозначне розуміння норми митного права суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Крім того, у контексті перспективи набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі (далі – ЄС), існує необхідність узгодження національного законодавства із правом ЄС, що передусім стосується внесення змін до чинного Митного кодексу України.

У Митному кодексі ЄС митні режими мають назву митних процедур. Так, відповідно до ст. 210 розд. VII «Спеціальні процедури» Регламенту Європейського парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 9 жовтня 2013 р. про встановлення Митного кодексу Союзу, товари може бути поміщено під будь-яку з таких категорій спеціальних процедур: (а) транзит, що включає зовнішній та внутрішній транзит; (б) зберігання, що включає митний склад та вільні зони; (с) спеціальне використання, що включає тимчасовий ввіз і кінцеве використання; (д) перероблення, що включає перероблення на митній території та перероблення за межами митної території [8; 9].

Крім того, згідно зі ст. 5 вказаного Регламенту, у Митному кодексі Союзу вживаються такі терміни й означення:

– «загальна декларація прибуття» означає акт, яким особа повідомляє митні органи у встановленій формі та визначеним способом і протягом визначеного строку про те, що товари буде переміщено на митну територію Союзу;

– «загальна декларація вибуття» означає акт, яким особа повідомляє митні органи у встановленій формі та визначеним способом і протягом визначеного строку про те, що товари буде переміщено за межі митної території Союзу;

– «декларація тимчасового зберігання» означає акт, яким особа повідомляє у встановленій формі та визначеним способом про те, що товари перебувають на тимчасовому зберіганні;

– «митна декларація» означає акт, яким особа повідомляє у встановленій формі та визначеним способом про своє бажання помістити товари під певну митну процедуру і зазначає водночас, якщо необхідно, про будь-які особливі умови, що їх потрібно застосувати;

– «декларація зворотного вивозу» означає акт, яким особа повідомляє у встановленій формі та визначеним способом про своє бажання перемістити товари із

третіх країн, за винятком тих, що перебувають під процедурою вільної зони або на тимчасовому зберіганні, за межі митної території Союзу;

– «повідомлення про зворотний вивіз» означає акт, яким особа повідомляє у встановленій формі та визначеним способом про своє бажання перемістити товари із третіх країн, що перебувають під процедурою вільної зони або на тимчасовому зберіганні, за межі митної території Союзу;

– «декларант» означає особу, яка подає від свого імені митну декларацію, декларацію тимчасового зберігання, загальну декларацію прибуття, загальну декларацію вибуття, декларацію зворотного вивозу або повідомлення про зворотний вивіз, чи особу, від імені якої подається така декларація або повідомлення;

– «митна процедура» означає будь-яку з таких процедур, під яку можна помістити товари згідно з Кодексом: (а) випуск для вільного обігу; (б) спеціальні процедури; (с) вивіз;

– «тимчасове зберігання» означає ситуацію, коли товари із третіх країн тимчасово зберігаються під митним наглядом у період між їх пред'явленням митниці та їх поміщенням під митну процедуру або їх зворотним вивозом [8].

Отже, окрім зазначених у ст. 210 Регламенту митних процедур, Митний кодекс Союзу (ЄС) передбачає традиційні: експорт (процедура вибуття товарів), імпорт (процедура прибуття товарів), реімпорт (процедура зворотного вивозу), тимчасове зберігання та процедуру вільної зони.

Транзит товарів згідно з Митним кодексом Союзу (ЄС) може бути як внутрішнім, так і зовнішнім. Внутрішній транзит передбачає вільне пересування товарів через митні кордони країн – членів ЄС, адже сутність Європейського Союзу полягає в реалізації чотирьох свобод – свободи переміщення товарів, робіт, послуг та капіталів. Митні кордони між державами – членами ЄС є умовними, проте Європейська комісія може встановлювати квоти у сфері виробництва певних товарів в окремих державах – членах ЄС, обмежувати таким чином імпорт або експорт у рамках ЄС із виплатою адекватних компенсацій виробникам продукції.

У відносинах з іншими країнами митна політика ЄС є досить жорсткою, адже головною метою інституцій ЄС є захист національних виробників у державах – членах ЄС, забезпечення їх виходу на зовнішні ринки, зокрема й на ринок України.

Так, наприклад, для частини сільськогосподарської та харчової продукції ЄС і Україна застосовують безмитні тарифні квоти. Встановлення безмитних тарифних квот не означає заборону на експорт понад квоти. Зокрема, українські компанії можуть без обмежень постачати товари і понад тарифну квоту, проте ці обсяги підпадають під загальний режим імпорту в ЄС. Тобто експорт у межах квоти обкладається митом 0%, експорт понад квоту – ввізним митом, визначеним Митним тарифом ЄС. Тарифні квоти (основні та додаткові) адмініструються за двома принципами:

– «перший прийшов – перший отримав» (для меду, обробленого зерна та борошна, оброблених томатів, виноградного соку, вівса тощо);

– через систему імпорتنих ліцензій (для пшениці, кукурудзи, ячменю, ін.).

Українські експортери активно використовують можливості безмитного експорту в рамках тарифних квот. У 2019 р. вони використали можливості 32 із 40 тарифних квот, 11 з яких використані в повному обсязі та 2 використані більш

ніж на 95% (у 2018 р. використовувались можливості в рамках 32 тарифних квот, у 2017 р. – у рамках 29 тарифних квот, а у 2016 р. – у рамках 26 тарифних квот)[10].

Повністю використано 11 тарифних квот на кукурудзу, пшеницю, ячмінь, мед, цукор, виноградний та яблучний соки, оброблені томати, оброблений крохмаль, вершкове масло, м'ясо птиці та крохмаль.

У 2019 р. було внесено зміни до Додатка I-A до Угоди про асоціацію в частині зміни зобов'язань Європейського Союзу щодо обсягів тарифних квот на м'ясо птиці в бік збільшення, що зробить можливим забезпечення збереження інтересів українських виробників м'яса птиці (Закон України «Про ратифікацію Угоди у формі обміну листами між Україною та Європейським Союзом про внесення змін до торговельних преференцій щодо м'яса птиці та переробленого м'яса птиці, передбачених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 5 грудня 2019 р. № 345-ІХ).

17 січня 2020 р. в офіційному журналі ЄС опубліковано інформацію про набуття чинності Угодою у формі обміну листами між Європейським Союзом і Україною про внесення змін до торговельних преференцій щодо м'яса птиці та переробленого м'яса птиці, передбачених Угодою про асоціацію. Вона набула чинності 1 лютого 2020 р., як це передбачено зазначеною Угодою у формі обміну листами.

Українські компанії постачають зазначену продукцію і понад тарифну квоту. Україна встановила безмитні тарифні квоти для 3-х видів сільськогосподарських товарів із ЄС (м'ясо свинини, м'ясо птиці та цукор), а також передбачила додаткові обсяги для 2-х із них [10].

Отже, митна політика Європейського Союзу щодо України демонструє позитивні тенденції, що зумовлює необхідність подальшого вдосконалення національного законодавства у сфері адміністративно-правового забезпечення митних режимів, автоматизації процесів митного оформлення товарів, які переміщуються через митний кордон України, а також підвищення рівня професійної підготовки співробітників Державної митної служби України відповідно до стандартів та принципів Європейського Союзу. Ключовим завданням у сфері гармонізації й адаптації національного законодавства у сфері правового регулювання митних відносин до права ЄС є усунення корупційних ризиків у законах та відомчих нормативно-правових актах, а також встановлення дієвих механізмів контролю дотримання антикорупційного законодавства суб'єктами владних повноважень.

Одним із найважливіших аспектів адаптації українського законодавства до вимог ЄС є впровадження численних змін у митній сфері. До очікуваних результатів процесу адаптації Підкомітетом Україна – ЄС з питань митного співробітництва та Міністерством фінансів України (яке є відповідальним органом публічної адміністрації за процес адаптації митного законодавства України до права ЄС) віднесено: спрощення митних процедур та сприяння торгівлі; упровадження сучасних технологій митного контролю, спрощених процедур відпуску товарів та контролю після розмитнення; передачу відповідальності за видачу сертифікатів EUR. 1 від Української торгової палати до українського митного органу; суттєве спрощення

митних формальностей для підприємств із високим ступенем довіри закладе передумови визнання статусу Уповноваженого економічного оператора (далі – УЕО), що надається митними органами України, органами країн ЄС; спрощення руху товарів між Україною та ЄС; приєднання України до Конвенції про єдиний режим транзиту.

Імплементация змін митного законодавства здійснюється на основі таких ключових актів ЄС: Регламенту (ЄС) № 952/2013, яким встановлюється Митний кодекс Союзу; Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами та Конвенції про єдиний режим транзиту (з метою подальшого приєднання); Регламенту (ЄС) № 1186/2009, що встановлює систему Співтовариства для звільнення від сплати мит (розд. I, II); Регламенту (ЄС) № 608/2013 Європейського парламенту та Ради про митний контроль за дотриманням прав інтелектуальної власності й Імплементацийного регламенту Комісії (ЄС) № 1352/2013, яким встановлюються форми документів, передбачені Регламентом (ЄС) № 608/2013 Європейського парламенту та Ради про митний контроль за дотриманням прав інтелектуальної власності.

Серед основних досягнень процесу адаптації національного законодавства у сфері правового регулювання митних відносин варто віднести такі:

– Законом України від 8 листопада 2017 р. № 2187-VIII «Про приєднання України до Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження» визначено, що Конвенція набирає чинності для України в перший день другого місяця після внесення Україною депозитарію Конвенції документа про приєднання (Конвенція набрала чинності для України 1 лютого 2018 р., що дозволить збільшити можливості для преференційного експорту вітчизняних товарів на перспективні зовнішні ринки країн – учасниць Конвенції);

– у 2018 р. ухвалено Дорожню карту приєднання України до спільної транзитної процедури ЄС/ЄАВТ, яка включає етапи та необхідні кроки для цілковитої імплементации правил спільного транзиту, зокрема й застосування Нової комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS). Досягнуто домовленість про закупівлю європейською стороною для потреб України програмного забезпечення “Minimum Common Core”, яке розроблене Єврокомісією для NCTS;

– у вересні 2018 р. Верховною Радою України ухвалено Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законів України щодо запровадження механізму «єдиного вікна» та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України»). Здійснено перший важливий крок для узгодження транзитних процедур України з умовами Конвенції про єдиний режим транзиту;

– з метою запровадження в Україні інституту авторизованого економічного оператора (АЕО) очікується ухвалення Верховною Радою України проекту закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань виконання гл. 5 розд. IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», який ухвалено Верховною Радою України в першому читанні 28 лютого 2019 р. Законопроект передбачає спрощення

митних формальностей для підприємств із високим ступенем довіри, створює передумови для визнання статусу українських АЕО в ЄС, участь українських АЕО у формуванні ланцюгів простежуваності постачання товарів відповідно до Рамкових стандартів Всесвітньої митної організації, що в підсумку значно підвищить конкурентоспроможність українських підприємств;

– у рамках виконання зобов'язань України щодо застосування міжнародних документів, що використовуються в митній справі і торгівлі, та керівних принципів Європейського Союзу, як-от Митні прототипи (Customs Blueprints), у грудні 2018 р. Уряд своєю постановою від 18 грудня 2018 р. № 1200 ухвалив рішення про реорганізацію Державної фіскальної служби України шляхом її поділу на дві служби: Державну податкову службу України та Державну митну службу України. Новостворені служби є центральними органами виконавчої влади з питань забезпечення реалізації державної політики в податковій та митній сферах відповідно;

– імplementовано до національного законодавства України положення Конвенції про процедуру спільного транзиту та Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами шляхом ухвалення Закону України «Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи» (від 12 вересня 2019 р. № 78–ІХ);

– ухвалений Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України» (№ 202–ІХ від 17 жовтня 2019 р.) на виконання ст. ст. 84, 250 та Додатка XV «Наближення митного законодавства» до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яким передбачено розширення переліку об'єктів права інтелектуальної власності, сприяння захисту яких здійснюється під час переміщення товарів через митний кордон України, встановлення особливостей призупинення митного оформлення та знищення невеликих партій товарів, що переміщуються (пересилаються) через митний кордон України в міжнародних поштових і експрес-відправленнях;

– ухвалений Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань функціонування авторизованих економічних операторів» (2 жовтня 2019 р.), який передбачає спрощення митних формальностей для підприємств із високим ступенем довіри, створює передумови для визнання статусу українських АЕО в ЄС, участь українських АЕО у формуванні ланцюгів простежуваності постачання товарів відповідно до Рамкових стандартів Всесвітньої митної організації, що в підсумку значно підвищить конкурентоспроможність українських підприємств [11].

Отже, процес адаптації національного законодавства у сфері правового регулювання митних відносин відбувається поступово, проте очевидні факти гальмування законодавчого врегулювання означених питань. Зокрема, натепер не ухвалений Закон України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо деяких питань виконання гл. 5 розд. IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». У першому читанні відповідний законопроект ухвалений Верховною Радою України ще 28 лютого 2019 р. Отже, є необхідність активізації законодавчої діяльності в цьому напрямі.

Висновки. Проведене дослідження правового регулювання митних режимів за Митним кодексом України та перспектив його вдосконалення дозволяє сформулювати висновок про те, що одним із перспективних напрямів удосконалення правового регулювання митних режимів в Україні є концентрація всіх правових норм, якими врегульовано порядок переміщення товарів через митний кордон України та порядок їх використання після належного митного оформлення, виключно в межах Митного кодексу України, з урахуванням останньої практики Верховного Суду, чим буде забезпечено дотримання принципу правової визначеності й однозначне розуміння норм митного права суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Не менш важливим напрямом удосконалення правового регулювання митних відносин є адаптація українського законодавства до вимог ЄС, що пов'язано із впровадженням численних змін у митній сфері. До очікуваних результатів процесу адаптації належать: спрощення митних процедур та сприяння торгівлі; упровадження сучасних технологій митного контролю, спрощених процедур відпуску товарів та контролю після розмитнення; суттєве спрощення митних формальностей для підприємств із високим ступенем довіри; спрощення руху товарів між Україною та ЄС; приєднання України до Конвенції про єдиний режим транзиту.

Вищезазначене зумовлює перспективність подальшого наукового дослідження даної тематики з метою формулювання конкретних пропозицій щодо внесення змін до чинного Митного кодексу України та формування перспективного законодавства України у сфері правового регулювання митних відносин.

Література

1. Верховний суд розмежував поняття «митний контроль» та «митне оформлення». *Судова влада України* : офіційний портал. URL: <https://court.gov.ua/press/news/512072/>.
2. Мельник М. Інститут митних режимів в митному праві України : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2016. 251 с.
3. Білак Н. Особливості переміщення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2019. 25 с.
4. Назарова Я. Правове регулювання митних режимів тимчасового ввезення та тимчасового вивезення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2016. 20 с.
5. Чуприна О. Правове регулювання митних режимів переробки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2015. 20 с.
6. Чуприна О. Класифікація митних режимів у юридичній науці та законодавстві. *Право та інновації*. 2015. № 2 (10). С. 133–139.
7. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495–VI. Дата оновлення: 19 червня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
8. Регламент Європейського парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 9 жовтня 2013 р. про встановлення Митного кодексу Союзу. Дата оновлення: 9 жовтня 2013 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/984_009-13#Text.
9. European Commission. Taxation and Custom Union. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-procedures_en.
10. Безмитні тарифні квоти та їх використання. *Євроінтеграційний портал*. URL: <http://eu-ua.org/zona-vilnoi-torhivli/bezmytni-taryfni-kvoty-ta-yihnie-vykorystannia>.
11. Митні питання та сприяння торгівлі. *Євроінтеграційний портал*. URL: <http://eu-ua.org/jevointehratsiia/mytni-pytannia-ta-spryannia-torhivli>.

Анотація

Лемеха Р. І. Правове регулювання митних режимів за Митним кодексом України та перспективи його вдосконалення. – Стаття.

У науковій публікації досліджується сучасний стан правового регулювання митних режимів за митним кодексом України та визначаються перспективні напрями його вдосконалення з урахуванням глобалізаційних процесів та необхідності узгодження національного законодавства із правом Європейського Союзу.

Зазначається, що митні режими є комплексом взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їхній правовий статус, умови оподаткування й обумовлюють порядок їх використання після належного митного оформлення. Для української економіки важливе поступове збільшення імпорту й експорту товарів, а також забезпечення транзиту, з урахуванням геополітичного положення України та її статусу як транзитної держави. Сучасний стан правового регулювання митних режимів є задовільним, адже їх визначення та класифікація в Митному кодексі України має загальний характер, на практиці часто виникають випадки неоднозначного тлумачення відповідних норм митного права, про що свідчить судова практика, зокрема й останні постанови Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду.

Одним із перспективних напрямів удосконалення правового регулювання митних режимів в Україні названо зосередження всіх правових норм, якими врегульовано порядок переміщення товарів через митний кордон України та порядок їх використання після належного митного оформлення, виключно в межах Митного кодексу України, з урахуванням останньої практики Верховного Суду, чим буде забезпечено дотримання принципу правової визначеності й однозначне розуміння норм митного права суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Формулюється висновок про необхідність узгодження положень Митного кодексу України з Митним кодексом Європейського Союзу, з огляду на перспективи набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі.

Ключові слова: засади, митні режими, митний кодекс, митний кордон, митна справа, переміщення, товари, правовий статус, митні процедури, митні відносини, адміністративне право, публічна адміністрація.

Summary

Lemekha R. I. Legal regulation of customs regimes under the Customs Code of Ukraine and perspectives for its improvement. – Article.

The scientific publication is devoted to the current state of legal regulation of customs regimes under the Customs Code of Ukraine and identifies promising areas for improvement, taking into account globalization processes and the need to bring national legislation in line with European Union law.

It is noted that customs regimes are a set of interrelated legal norms that, in accordance with the stated purpose of moving goods across the customs border of Ukraine, determine the customs procedure for these goods, their legal status, tax conditions and determine their use after proper customs clearance. It is important for the Ukrainian economy to gradually increase the import and exports of goods, as well as to ensure transit, given the geopolitical position of Ukraine and its status as a transit country. The current state of legal regulation of customs regimes is satisfactory, as their definition and classification in the Customs Code of Ukraine is general and in practice there are often cases of ambiguous interpretation of relevant customs law, as evidenced by case law, including recent rulings of the Administrative Court of Cassation.

One of the promising areas for improving the legal regulation of customs regimes in Ukraine is the concentration of all legal norms governing the movement of goods across the customs border of Ukraine and their use after proper customs clearance, exclusively within the Customs Code of Ukraine, taking into account the latest practice of the Supreme Court, that observance of the principle of legal certainty and unambiguous understanding of the norm of customs law by the subjects of foreign economic activity will be ensured.

An equally important area of improving the legal regulation of customs relations is the adaptation of Ukrainian legislation to EU requirements, which is associated with the introduction of numerous changes in the customs sphere. The expected results of the adaptation process include: simplification of customs procedures and trade facilitation; introduction of modern technologies of customs control, simplified procedures for release of goods and control after customs clearance; significant simplification of customs formalities for enterprises with a high degree of confidence; simplification of the movement of goods between Ukraine and the EU; Ukraine's accession to the Convention on a Single Transit Procedure.

The conclusion is formulated on the need to bring the provisions of the Customs Code of Ukraine in line with the Customs Code of the Union (EU Customs Code), taking into account the prospects of Ukraine's full membership in the EU.

Key words: principles, customs regimes, customs code, customs border, customs business, movement, goods, legal status, customs procedures, customs relations, administrative law, public administration.